

 SØRLANDET SYKEHUS				Klinikknivå		Prosedyre	
Mottak av pasient - akuttsak - Overgrepsmottaket i Agder						Side 1 av 8	
Dokumentplassering: II.SOK.MEK.SSK.13.2-5			Godkjent dato: 04.10.2024	Revideres innen: 04.10.2026	Sist endret: 05.06.2025	Revisjon: 4.20	

Klinikknivå/Somatikk Kristiansand/Medisinsk avdeling SSK/Akuttmottak - SSK/Overgrepsmottaket i Agder

ENDRINGER FRA FORRIGE VERSJON: []

Hensikt og omfang

Prosedyren gjelder for personell i akuttmottak og overgrepsmottak og for samarbeidende personell i prehospitale tjenester og på legevakten. Prosedyren skal sikre at pasienter utsatt for seksuelle overgrep blir ivaretatt på en god måte og at sporsikring gjøres korrekt.

Overgrepsmottaket tar imot barn mellom 14 og 18 år samt voksne kvinner og menn som har vært utsatt for seksuelle overgrep t.o.m 10 dager etter hendelsen. Etter dette gjøres det ikke sporsikring i overgrepsmottaket med mindre pasienten har synlige skader. Ved synlige skader kan det gjøres medisinsk undersøkelse og skadedokumentasjon også etter de 10 første dagene.

Melding om ny pasient

Prehospitalt (for pasienter som kommer med ambulanse)	- AMK/ambulanse varsler akuttmottak så tidlig som mulig. Overgrepsmottaket har ordning med hjemmenvakt og lege og sykepleier har 1 times utrykningstid. Pasienten ivaretas av personell i akuttmottaket til teamet kommer - Unngå å håndhilse på pasienten, unngå kroppskontakt så langt det er mulig - Hvis pasienten har på seg klær som ble brukt under overgrepet, beholdes disse på - Hvis pasienten har tatt vare på klær som ble brukt under overgrepet, skal disse tas med til sykehuset. Be pasienten om å pakke klærne selv - Pasienten bør ikke spise, drikke, pusse tennene, dusje eller gå på toalettet før undersøkelsen i overgrepsmottaket - Overgrepsmottaket tar imot pasienter i løpet av de 10 første dagene etter et overgrep. Hvis pasienten har synlige skader og det har gått mer enn 10 dager, konferer med vakthavende sykepleier i overgrepsmottaket før avreise
Koordinator eller sekretær i akuttmottak	- Ta imot henvendelser fra pasienter/pårørende/legevakt/andre instanser - Formidle følgende til pasienten på telefon: «Det er fint at du har tatt kontakt med overgrepsmottaket. Jeg vil kontakte sykepleieren din som ringer deg tilbake om noen få minutter. Dere kan da avtale nærmere sammen. Sykepleieren vil ringe deg fra skjult nummer.» - Ringe vakthavende spl OIA
Vakthavende sykepleier OIA	- Ringe pasienten umiddelbart og avtale tidspunkt for oppmøte i overgrepsmottaket. For transport, se Transport og følgetjeneste for pasienter - Overgrepsmottaket i Agder - Informere pasienten om forholdsregler – jfr Sjekkliste ved første telefonsamtale - Overgrepsmottaket i Agder - Informere vakthavende lege OIA - Informere koordinator akuttmottak om forventet oppmøtetid
Sekretær akuttmottak	- Registrere pasienten i skjermet journal DIPS, se Registrere poliklinisk opphold i DIPS - Overgrepsmottaket i Agder - Bestille eventuell transport - Klargjøre pasientmappe

Utarbeidet av: Benedicte Severinsen/Ruth Gudrun Seland Thue/Ingvill Dunsæd	Fagansvarlig: Benedicte Severinsen	Verifisert av: []	Godkjent av: Benedicte Severinsen	Dok.nr: D44348
--	--	-----------------------------	---	--------------------------

 SØRLANDET SYKEHU		Mottak av pasient - akuttsak - Overgrepsmottaket i Agder			Side: 2 Av: 8
Dokument-id: II.SOK.MEK.SSK.13.2-5	Utarbeidet av: Benedicte Severinsen/Ruth Gudrun Seland Thue/Ingvill Dunsæd	Fagansvarlig: Benedicte Severinsen	Godkjent dato: 04.10.2024	Godkjent av: Benedicte Severinsen	Revisjon: 4.20

Klinikknivå/Somatikk Kristiansand/Medisinsk avdeling SSK/Akuttmottak - SSK/Overgrepsmottaket i Agder

Pasienter som møter direkte i akuttmottak	- Pasienter som møter direkte i akuttmottak skal aldri avvises - Koordinator ringer vakthavende spl OIA og sørger for at pasienten blir ivaretatt frem til OIA-sykepleier kommer. Vurder om pasienten kan vente alene, eller om helsepersonell bør være sammen med pasienten. - Unngå å håndhilse på pasienten
Pasienter som kontakter legevakt pr telefon	Sykepleier legevakt: - Innhente personalia og telefonnummer - Sjekke ut om pasienten er ivaretatt. Ved behov for akutt hjelp; ring 112/113 - Sette telefonen over til akuttmottak SSK (38073400)
Pasienter som møter direkte på legevakten	Sykepleier legevakt: - Innhente personalia og telefonnummer - Ringe akuttmottak SSK (38073400). Telefonen settes over til vakthavende spl OIA som får informasjon om pasienten. Spl OIA vurderer om oppmøte og transport skal avtales direkte med pasient eller via personell på legevakt. Se Transport og følgetjeneste for pasienter - Overgrepsmottaket i Agder for mer detaljert informasjon om transport Sykepleier legevakten i Kristiansand: Følge pasienten til egnet rom hvor hun/han kan vente til vakthavende sykepleier OIA kommer til sykehuset. Hvis det ikke er mulig å finne egnet venterom på legevakten, følges pasienten til akuttmottaket. Koordinator akuttmottak sørger da for at pasienten blir ivaretatt til OIA-sykepleier kommer. Vurder om pasienten kan vente alene, eller om helsepersonell bør være sammen med pasienten. - Unngå å håndhilse på pasienten

OPPGAVER FOR SYKEPLEIER I OVERGREPSMOTTAKET

Forberedelser før pasienten kommer

- Ta på rent arbeidstøy og hette. NB! Skift arbeidstøy mellom hver pasient v/flere saker på en vakt
- Hent hvit mappe og medisiner i akuttmottak
- Vask og desinfiser overflater med klorservietter
- Skriv ut etiketter. Lim etikett i svart bok og skriv på SO-nummer
- Sykepleier og lege henter hver sin telefon (3457 og 3448) på undersøkelsesrommet. Telefonene har alarmknapp hvis det blir behov for å varsle vektertjenesten.

Informasjon til pasient ved ankomst

Informér om at overgrepsmottaket tilbyr medisinsk undersøkelse og rettsmedisinsk undersøkelse. Den medisinske undersøkelsen gjøres for å sjekke om kroppen er påførte skader og for å kunne påvise eventuell smitte. Den rettsmedisinske undersøkelsen gjøres for å sikre bevis hvis saken anmeldes.

Overgrepsmottaket tilbyr oppfølgingssamtaler og hjelper den som har vært usatt for overgrep med å komme i kontakt med samarbeidende instanser som kan gi videre oppfølging. Vi kan også formidle kontakt med politi og bistandsadvokat. (Tlf.nr politiets operasjonssentral: 38136510)

Be pasienten fortelle om hendelsen. OBS! Lege må være til stede. Sporsikring gjøres etter at pasienten har fortalt om hendelsen. Ved helt akutt sak, vurder om sporsikring/deler av sporsikring og blodprøvetaking bør gjøres før pasienten forteller om hele hendelsen.

 SØRLANDET SYKEHU		Mottak av pasient - akuttsak - Overgrepsmottaket i Agder			Side: 3 Av: 8
Dokument-id: II.SOK.MEK.SSK.13.2-5	Utarbeidet av: Benedicte Severinsen/Ruth Gudrun Seland Thue/Ingvill Dunsæd	Fagansvarlig: Benedicte Severinsen	Godkjent dato: 04.10.2024	Godkjent av: Benedicte Severinsen	Revisjon: 4.20

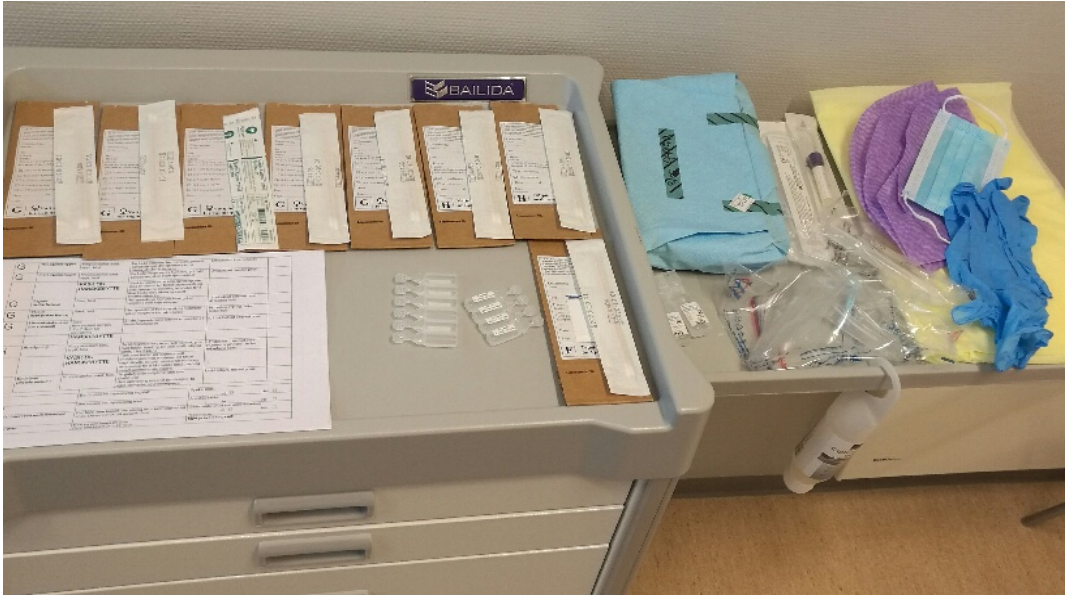
Klinikknivå/Somatikk Kristiansand/Medisinsk avdeling SSK/Akuttmottak - SSK/Overgrepsmottaket i Agder

Sporsikring

Sporsikring fra buksekant og opp + sikring av tøy	- Påkledning: Hette, hansker og munnbind - Følg skjema i sporsikringsboksen. Ta prøver fra områder det ut fra pasientens historie er sannsynlig å finne DNA-spor. - Bruk to vattpinner på hvert prøvested. Vattpinnen holdes 90 grader på prøvestedet. Vattpinner til ytre områder fuktes med NaCl. Vattpinner til slimhinner fuktes ikke. Bruk vattpinne med spiss til sporsikring under negler og langs neglebånd. Bytt hansker mellom hvert prøvetakingssted (bruk eventuelt flere lag hansker og kast hansker fortløpende) - Klær legges i papirposer; 1 plagg pr pose. Be pasienten legge klærne i posen selv hvis mulig.
Ta bilder og fyll ut fotoskjema (Oversikt foto - Overgrepsmottaket i Agder)	Bilde 1: A4-ark med SO-nr (ikke navnelapp) Bilde 2: Helfigur – aktuelt i disse tilfellene: - Overfallsvoldtekt/saker med ukjent gjerningsperson - Dokumentasjon av synlige merker på klær (rifter/flekker/skader) Bilde 3: Oversiktsbilde av kroppsdelt med skade Bilde 4: Nærbilde av skade. Marker med cm-mål + piler Bruk av mobiltelefon og kolposkop: - Se Fotodokumentasjon (bruk av mobiltelefon og kolposkop) - Overgrepsmottaket i Agder
Blodprøver	OBS! Det er viktig at blodprøvene tas etter at sporsikring fra armene er gjort. Det tas blodprøver i forhold til smittefare på alle pasienter (0-prøver). Fastlegen følger opp med nye prøver. Bestill straksprøve: Medisinske profiler – OIA-profil Rekvirer. enhet: Overgrepsmottaket i Agder Rekvirer. lege: BENSEV (Benedicte Severinsen følger opp prøvesvar) Kopi til: Fastlege (søk opp navn) Kliniske opplysninger: Akutt SO Hastegrad: Ø-hjelp Merknad til lab: Akutt SO Ring klinisk kjemisk avdeling på tlf 3435 og informer om at det er bestilt straksprøver. Blodprøver sendes også til rettsmedisinsk institutt for rettstoksikologisk undersøkelse.

 SØRLANDET SYKEHU		Mottak av pasient - akuttsak - Overgrepsmottaket i Agder			Side: 4 Av: 8
Dokument-id: II.SOK.MEK.SSK.13.2-5	Utarbeidet av: Benedicte Severinsen/Ruth Gudrun Seland Thue/Ingvill Dunsæd	Fagansvarlig: Benedicte Severinsen	Godkjent dato: 04.10.2024	Godkjent av: Benedicte Severinsen	Revisjon: 4.20

Klinikknivå/Somatikk Kristiansand/Medisinsk avdeling SSK/Akuttmottak - SSK/Overgrepsmottaket i Agder

Vitalia	- Vitale parametere (BT, puls, temp, respirasjonsfrekvens) - Høyde og vekt
Undersøkelse av kjønnsorganer	- Det er viktig at undersøkelsen av kjønnsorganer er så effektiv som mulig. Dekk opp og klargjør utstyr før undersøkelsen begynner. (Se bilde) - Påkledning: Hette, 3-lag hansker, munnbind og gul frakk. - Følg skjema i sporsikringsboksen. Sykepleier leser punktene høyt, gir vattpinner til legen og legger vattpinnene i merket pose. Bruk to vattpinner til hvert prøvested. - Ta prøver til klamydia/n.gonoré (reagensrør med gul kork) Klamydia og Gonoré; Rutiner for prøvetaking - Overgrepsmottaket i Agder. - Prøver med tanke på mycoplasma (gul kork), bakterie- og soppdyrkning (reagensrør med lilla kork) tas ikke rutinemessig, kun ved spesiell indikasjon.
Urinprøve og PCR-prøve	- Ta hcg, u-stix; send urin til dyrkning ved indikasjon - Urinprøve sendes også til rettsmedisinsk institutt for rettstoksikologisk undersøkelse - Kvinner: PCR-prøve med tanke på Klamydia og Gonokokker tas fra cervix. Hvis det ikke gjøres gynekologisk undersøkelse tas PCR-prøve som vaginal selvtest. - Menn: PCR-prøve med tanke på Klamydia og Gonokokker tas fra glans eller fra urin - v/oral penetrasjon tas PCR-prøve fra munn - v/anal penetrasjon tas PCR-prøve fra anus Klamydia og Gonoré; Rutiner for prøvetaking - Overgrepsmottaket i Agder

 SØRLANDET SYKEHU	Mottak av pasient - akuttsak - Overgrepsmottaket i Agder				Side: 5 Av: 8
Dokument-id: II.SOK.MEK.SSK.13.2-5	Utarbeidet av: Benedicte Severinsen/Ruth Guðrun Seland Thue/Ingvill Dunsæd	Fagansvarlig: Benedicte Severinsen	Godkjent dato: 04.10.2024	Godkjent av: Benedicte Severinsen	Revisjon: 4.20

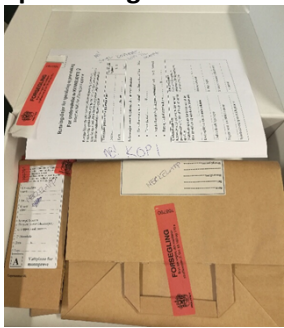
Klinikknivå/Somatikk Kristiansand/Medisinsk avdeling SSK/Akuttmottak - SSK/Overgrepsmottaket i Agder

Medisiner	Gi aktuelle medisiner: • Engerix (intramuskulært i overarm). Skriv pasienten på SYSVAK-skjema. Pasienten setter oppfølgingsdoser hos fastlege. Skriv elektronisk resept i DIPS og gi pasienten beskjed om å medbringe sprøyten til fastlegen. • Eventuelt EllaOne (en tablett - engangsdose). Gis ikke dersom pasienten oppgir riktig bruk av prevensjon. Obs! Ikke gi EllaOne før HCG er tatt. Informer om menstruasjonsblødning. • Eventuelt HIV-profylakse: Se Smitterisiko og medikamentell profylakse (hivfag.no) / (hiv-retningslinje-pdf) for mer informasjon. Drøft med infeksjonsmedisiner v/behov. Hverdager frem til kl 21: 97714494 (Seksjonsoverlege inf. SSK). Kveld/natt/helg: 02770 (inf.med OUS). Hvis oppstart HIV-PEP besluttet: • Skriv elektronisk H-resept: ○ Biktegravir/Emtricitabin/Tenofoviralafenamid tab 50 mg/200 mg/25 mg (Biktarvy): 1 tablett daglig i 4 uker ○ Bruk kode Z20.6 som indikasjon for H resept • Hvis OIA har en hel kur på lager; utlever hele kuren til pasienten. Obs! Lege må fremdeles skrive resept for at OIA skal få refundert medisinene fra apoteket • Hvis OIA ikke har en hel kur på lager; ring infeksjonsposten, 1E på 3312 og få tabletter så pasienten har til første virkedag. Pasienten må hente ut resten av kuren på apoteket • Klamydiabehandling: Seksjonsleder/medisinsk ansvarlig lege følger opp prøvesvar og kontakter pasienten ved positivt klamydiasvar. Dette behandles etter gjeldende nasjonale retningslinjer. Hvis lege i OIA vurderer at det er stor risiko for at pasienten ikke vil kunne følge opp en slik kur, bør det gis profylaktisk engangsdose med Azitromax når pasienten er i overgrepsmottaket. Dette hentes på medisinlager i akuttmottaket.
Tilby pasienten en pause, noe å spise/drikke etter undersøkelsen. Følg pasienten ut ved behov, tilby ev. dusj.	
Planlegging av oppfølging	• Be pasienten fylle ut følgende skjema: Samtykkeskjema oppfølging og oppbevaring av sporsikring - Overgrepsmottaket i Agder og Fullmakt til rettstoksikologisk undersøkelse, Overgrepsmottaket i Agder • Avtal tidspunkt for oppfølgingssamtale. Avklar hvilken instans pasienten ønsker oppfølging fra (helsestasjon, SMSO, fastlege, familiekontor). Lege vurderer behov for akutt innleggelse. • Videre oppfølging i henhold til Rutiner for oppfølging av pasienter utsatt for seksuelle overgrep - Overgrepsmottaket i Agder

 SØRLANDET SYKEHU		Mottak av pasient - akuttsak - Overgrepsmottaket i Agder			Side: 6 Av: 8
Dokument-id: II.SOK.MEK.SSK.13.2-5	Utarbeidet av: Benedicte Severinsen/Ruth Gudrun Seland Thue/Ingvill Dunsæd	Fagansvarlig: Benedicte Severinsen	Godkjent dato: 04.10.2024	Godkjent av: Benedicte Severinsen	Revisjon: 4.20

Klinikknivå/Somatikk Kristiansand/Medisinsk avdeling SSK/Akuttmottak - SSK/Overgrepsmottaket i Agder

Pakking, rydding og merking

Sporsikringseske 	● Obs! Bruk hansker under merking og pakking for å unngå kontaminasjon av sporsikret materiale ● Posene med vattpinner merkes med navnelapp, forsegles og legges i sporsikringsesken ● Posen(e) med tøy merkes med navnelapp og forsegles. Hvis posen(e) får plass i sporsikringsesken, merkes esken med «alt i esken». Poser med tøy som ikke får plass i esken merkes med antall (1/3, 2/3, 3/3) og legges i samlepose som merkes med SO-nummer. ● Ta kopi av sporsikringsskjema og legg originalen i eske ● Forsegl sporsikringsesken og merk den med SO-nummer ● Sporsikringseske og tøyposer legges i låsbart skap på lager
Blodprøver og urinprøve til retts-toks	● Alle reagensrør forsegles og legges i plastboks. Plastboks legges i plastpose som limes igjen. Rekvisisjonen og forseglingsetikettene er forhåndsmerket med samme saks-ID/prøve-ID, det er derfor viktig at rørene merkes med de etikettene som følger rekvisisjonen. (Se eHåndbok - Prøvetakingsinstruks - overgrepssaker (ous-hf.no) for detaljert beskrivelse.) ● Fyll ut prøvetakingsskjema. Husk legens ID-nummer. ● Plastpose + utfyllt prøvetakingsskjema legges i blå konvolutt. Konvolutt forsegles. Merk konvoluttten med SO-nummer og legg den i kjøleskap på lager.
Mikrobiologiske prøver (Klamydia og bakteriologi)	● Prøveglass merkes og sendes med.bio.avd. Prøvene bestilles i DIPS. NB! Husk å føre på AK-K som rekvirent, BENSEV som rekvirerende lege og fastlege som kopimottaker.
Dokumentasjon	Oppgaver for lege: ● Fyll ut «Overgrep rettsmedisinsk protokoll» ● Skriv «Overgrep poliklinisk notat skjermet (edi)» hvis pasienten samtykker til at fastlegen får informasjon ● Skriv «Overgrep legeerklæring skjermet» hvis saken anmeldes ● Avslutt poliklinisk opphold i DIPS, se Reigstrere og avslutte poliklinisk opphold i DIPS - Overgrepsmottaket i Agder ○ Frikode: «Akutt hjelp ved overgrepsmottak» ○ Diagnosekode Z04.4 ○ Takst 201b (kommer opp automatisk når man velger frikoden over) ● Send melding i DIPS til seksjonsleder etter hver sak. Merk med SO-nummer Oppgaver for sykepleier: ● Sykepleier oppretter ikke eget dokument i DIPS, men går gjennom rettsmedisinsk protokoll i felleskap med lege for å sikre felles forståelse av hendelsen ● Oppdater kontaktinfo og riktig pårørende i DIPS ● Samle papirer i gul mappe og låse mappa inn i tralle
Rydding	● Rydd, vask med klorservietter, fyll på utstyr

 SØRLANDET SYKEHU		Mottak av pasient - akuttsak - Overgrepsmottaket i Agder			Side: 7 Av: 8
Dokument-id: II.SOK.MEK.SSK.13.2-5	Utarbeidet av: Benedicte Severinsen/Ruth Gudrun Seland Thue/Ingvill Dunsæd	Fagansvarlig: Benedicte Severinsen	Godkjent dato: 04.10.2024	Godkjent av: Benedicte Severinsen	Revisjon: 4.20

Klinikknivå/Somatikk Kristiansand/Medisinsk avdeling SSK/Akuttmottak - SSK/Overgrepsmottaket i Agder

Sjekkliste

Bilder tatt, fotoskjema fylt ut ☐ Mobiltelefon låst inn i tralle ☐ Hvis kolposkop er brukt; Lagt minnebrikke i hvit konvolutt m/SO-nr, lagt konvolutt i gul mappe ☐	
Sporsikringsposer merket og forseglet	
Blodprøver tatt	
U-stix (ev bact) og HCG tatt	
Blodprøver og urinprøver til rettstoks forseglet, skjema fylt ut. Konvolutt lagt i kjøleskap.	
Clamydia/gonoreprøver tatt og sendt til med.bio	
Gitt medisiner Nødprevensjon ☐ Engerix ☐ HIV-profylakse ☐ Andre medisiner _____	
Sendt gul lapp til seksjonsleder på pasient med SO-nummer	
Avtalt videre oppfølging	
Pasienten har signert Fullmakt til rettstoksikologisk undersøkelse, Overgrepsmottaket i Agder Samtykkeskjema oppfølging og oppbevaring av sporsikring - Overgrepsmottaket i Agder	
Levert skriftlig informasjon til pasienten: - Til deg som har vært til undersøkelse - Overgrepsmottaket i Agder - Informasjonshefte fra Nok.	
Tatt kopi av sporsikringsskjema, lagt original i sporsikringseske	
Sporsikringseske forseglet, merket med SO-nummer og låst inn på lager	
Lege har skrevet resept	
Sykepleier og lege har gått gjennom rettsmedisinsk protokoll i fellesskap	
Sjekket at riktig adresse, tlfnr og pårørende er registrert i DIPS	
Pasienten er skrevet ut i DIPS. Sjekk at alle felter er fylt ut i henhold til Reigstrere og avslutte poliklinisk opphold i DIPS - Overgrepsmottaket i Agder (inn/ut-tid, kode/takst, lege, frikode....)	

 SØRLANDET SYKEHU	Mottak av pasient - akuttsak - Overgrepsmottaket i Agder				Side: 8 Av: 8
Dokument-id: II.SOK.MEK.SSK.13.2-5	Utarbeidet av: Benedicte Severinsen/Ruth Gudrun Seland Thue/Ingvill Dunsæd	Fagansvarlig: Benedicte Severinsen	Godkjent dato: 04.10.2024	Godkjent av: Benedicte Severinsen	Revisjon: 4.20

Klinikknivå/Somatikk Kristiansand/Medisinsk avdeling SSK/Akuttmottak - SSK/Overgrepsmottaket i Agder

Kryssreferanser

I.6.2.6.2.1.9-1	Stikkskade og blodsøl
II.SOK.MEK.SSK.2.b-12	SYSVAK - registrering av vaksiner, Akuttmottak SSK
II.SOK.MEK.SSK.13.1-3	Samtykkeskjema oppfølging og oppbevaring av sporsikring - Overgrepsmottaket i Agder
II.SOK.MEK.SSK.13.1-4	Fullmakt til rettstoksikologisk undersøkelse, Overgrepsmottaket i Agder
II.SOK.MEK.SSK.13.1-8	Til deg som har vært til undersøkelse - Overgrepsmottaket i Agder (2024)
II.SOK.MEK.SSK.13.2-1	Transport og følgetjeneste for pasienter - Overgrepsmottaket i Agder
II.SOK.MEK.SSK.13.2-2	Rutiner for oppfølging av pasienter utsatt for seksuelle overgrep - Overgrepsmottaket i Agder
II.SOK.MEK.SSK.13.2-3	Oversikt foto - Overgrepsmottaket i Agder
II.SOK.MEK.SSK.13.2-4	Sjekkliste ved første telefonsamtale - Overgrepsmottaket i Agder
II.SOK.MEK.SSK.13.2-6	SO-journal, Overgrepsmottaket i Agder
II.SOK.MEK.SSK.13.2-8	Klamydia og Gonoré; Rutiner for prøvetaking - Overgrepsmottaket i Agder
II.SOK.MEK.SSK.13.2-12	Fotodokumentasjon (bruk av mobiltelefon og kolposkop) - Overgrepsmottaket i Agder
II.SOK.MEK.SSK.13.3-3	Reigstrere og avslutte poliklinisk opphold i DIPS - Overgrepsmottaket i Agder

Eksterne referanse